

المسلم و حفظ المال

So Muslim a go so Kasiyapa ko Tamok

(al Khutbah 26)

Ki: Alim Hassanor M. Alapa

al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْ فُسِنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَلَّا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ
عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ
الدِّينِ . . . وَبَعْدُ:

فَيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فِيمَا يَا تَيْنَكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastānuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa sallama wa alā ālihi wa sahbihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Qulnah bitū minhā jamīan fa'immā ya'tiyannakum minnī hudan faman tabi'a hudāya falā khawfun alayhim wa lā hum yahzanūn.

So langowan a podipodi ago so samporna a bantog na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), bantogn tano Skaniyan go mamangni tano ron sa tabang, ago mangni tano Ron sa sapngan Iyan so manga dosa tano, go lomindong tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) phoon ko manga antiyor o manga ginawa tano, ago so pangararata o manga galbk tano, sa taw a toroon skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) , na da' a makadadag on, na sa taw a dadagn iyan na di nka dn mitoon sa salinggogopa' iyan a phakatoro' on.

Manga Oripn o Allāh

Aya bandingan anka'i a khutbah tano na so Muslim a go so Kapaliharaa ko Tamok. Paliogat ko sanang a Muslim a kasabota niyan ko thitho a maana o tamok sii ko Islam, sabap sa aya dn a sabap a kasasagala o doniya ko Muslim on a go so kna' a Muslim na so kabaya ko kakowaa ko tamok ko apiya antonaa a okit mapiya sa marata'.

Katawan tano a so Islam ko kiapakaoma niyan na isa a siniyap iyan na so tamok sa inpd iyan ko lima a ziyapan a so (1) **agama**, so (2) **ginawa**, so (3) **akal**, so (4) **tamok**, a go so (5) **maratabat**, sa bitadan iyan sa siyap a minggolalan ko bitikan a kitab a go manga siksa' a khisogat ko taw a zopakn iyan ankanan a manga lalangan o Islam.

So Islam na bithowan iyan so tamok sa mapiya (al Khayr) sabap sa kagiya so tamok na dow a i garangan a khapakay a osarn sa mapiya a go khapakay a osarn sa marata', sa igira so tamok na sii miatago' ko taw a Mu'min na khabaloy so tamok iyan a okit ko mapiya a kapnggonaan o manga taw sa khisold iyan ko Sorga', amay pman ka sii matago' sa lima o taw a darowaka' a baradosa na khabaloy so tamok a lalan iyan ko Naraka' a go sabap o kabinasaan sii ko doniya sa datar o kamamasa'i ron ko giikapangalandada o manga taw a da' a paratiaya ko manga poso' iran a makokowa iran so tamok.

Bithowan pn o Islam so tamok sa Māl a aya maana niyan ko Mranaw na so nganin a phagindag a go phromba' ko salakaw ron sabap sa so tamok na di khatatap ko sakataw a manosiya sa giithotogalin ko manga taw, sa imanto na sii rka miindag na mapita' na sii pman matatago' ko salakaw a taw, sa madakl a taw a kawasa a miabankiring sa mrmr, na madakl a pobri a miaarogan na kawasamangawasa, sa giyanan dn i bontal o kaoyagoyag o manosiya.

Siniyap o Islam so tamok sa inikokom iyan a so taw a pankhawn iyan so tamok ko sisiyapan on na khapotolan sa lima a gioto i siksa' a khisogat on sabap ko kiapangarasii niyan ko tamok a kna' o ba niyan rk. Bialoy o Islam so tamok a adn a kapakambibisa niyan a patot a masiyap. Amay ka so taw a khitamok ko tamok na miabinasa so akal iyan sa pagilangn iyan so tamok iyan na khisogat on so kokoman a karnding (hajr) sa di niyan mapnggiragiray so tamok iyan sa taman sa di ron makandod so akal iyan sa siyap sankoto a tamok o ba madadas sabap ko kaada o akal iyan.

So Kapaliharaa ko Manga Tamok:

Da' a marata' ko Muslim ko katimo'a niyan ko tamok ko kabaya' iyan, amay ka aya kapphanamok iyan na halāl, sa pphakatho'on iyan sa okit a mapiya.

Amay ka miaadn ko sabaad a manga agama, a mataan kon a so kawasa na di phakasorga sa taman sa di makasold so mala' a kiandong a tali (Jammal) ko pso o ragom odi na so mala' a onta, na mataan a so Islām na aya katharo' iyan na:

Miakapiapiya so tamok a mapiya san ko mama a mapiya.

Amay ka so Islām na tiankd iyan so kapakamilik o oman i isa sa tamok, na mataan a giankanan a tamok na sisiyapn iyan sabap ko kitab iyan, sa di kaphangarasiyan o langowan a mapasang i kapangasab odi' na kapamankhaw, sa tinimo' o Rasūl (صلى الله عليه وسلم) so kiaharama ko tamok sa lagid o kiaharama ko rogo' a go so maratabat sii ko

katharo' a satiman, a go bialoy niyan so kapamankhaw a phakada' ko inipaliogat o paratiaya sa pitharo' iyan a:

Di phamankhaw so tkhaw ko masa a kaphamankhaw niyan a skaniyan na mapaparatiaya

Go pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ
اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

Go so tkhaw a mama go so tkhaw a babay na potola niyo so manga lima iran a dowa sa balas o nganin a kinowa iran (pamankhaw iran) sa siksa' a phoon ko Allāh ka so Allāh na Mabagr a Maongangn (Surah al Mā'idah 38).

Go pitharo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Di khahalal ko Muslim o ba kowa sa (timbang a) badas a da okit sa maliwanag sa atay.

Sabap anan ko kapapaliharaa ko tamok o Muslim.

Manga Oripn o Allāh

Inisapar o Islam so kailanga ko tamok ko apiya antonaa i okit iyan, sa bithowan iyan oto sa kakana ko tamok sa nggolalan sa batal, sa khapayag ko phakatalingoma so manga bandingan anan.

So Katndan na Haram:

Pd sa kakana ko tamok o manga taw sa batal (harām) so kakowaa ko tndan, a skaniyan so ipmbgay a pd sa tamok san ko adn a kapaar iyan (kadato iyan) odi' na adn a galbk iyan a lankap, ka an iyan mibgay sankanan a tomindan so kapakabnar ko kokoman odi' na an iyan on matonay so galbk, a go so salakaw ron.

Sa hiaman o Islām ko Muslim so kaokit iyan ko lalan a kapanndan, san ko manga dato' a go so manga salinggogopa' iyan, sa datar oto a hiaman sankan' i so kakowaa iran sankoto a tndan, a go inisapar ko salakaw kiran o ba siran mabaloy a okit ko kanggolalan ankanan a tndan, ko pmbgay a go so tharima'.

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ وَتُدْخُلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ
أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

Di niyo pkhana so manga tamok iyo sa nggolalan sa batal, a go ipndawag iyo sii ko manga dato' (odi na pangongokom) ka an iyo makan so sagintas ko manga tamok o manga taw sa nggolalan sa dosa a skano na katawan iyo (Surah al Baqarah 2:188).

Miakapoon ko Thawbān a pitharo' iyan a, pitharo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Pimorkaan o Rasūlullāh so pthndan, a go so pthndanan, a go so giinggalbk ko kapaka-thndana' ankanan a dowā.

Siogo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so Abdullāh Bin Rawāhah, sii ko manga Yahūdī ka thimoon iyan so miapatot kiran a pd sa bois ko manga asinda iran, na inidolon iran on so sabaad a manga tamok a imbgay ran on, na pitharo' iyan a: So inidolon iyo a pd sa tndan na mataan a harām, a di ami phangozbaan.

Da' a pakammsa ko kiaharama ko kazoborno ka kagiya so kalangkap iyan sii ko kaphagingd na kaplankap o kabinasa a go so kapanalimbot, sa kakokom sa da' a ba on bnar, odi' na kasankaa ko kokoman a bnar, a go so kapakaonaa ko patot a pakaorin, a go so kapakaoriya ko patot a pakaonaan, na aya plankap na so niyawa o kanggona ko kaphagingd kna' o ba so niyawa o kitomann ko paliogat.

So Pammgayan o Pagtaw ko Manga Dato':

So Islām na hiamam iyan so katndan sii ko langowan a bontal iyan, go sii ko apiya antonaa i inibtho ron, ka so kabthowi ron sa ingaran a pammgayan, na di niyan khiliyo ko goliling o harām sa ba niyan mitogalin sii ko halāl.

Sii ko hadīth na pitharo' iyan a:

Sa taw a osarn ami sii ko galbk, na go bigan ami sa sokay na sa kowaan iyan ko oriyan anan na pd sa piamankhaw niyan.

Bigan so Umar bin Abdil Azīz, sa pammgayan a skaniyan na Khalīfah sankoto a masa, na inikasoy niyan, na miatharo' on a so Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na ptharima' sa pammgayan, na pitharo' iyan a:

Giyanan na pammgayan sii rkaniyan ogaid na tndan sii rktano.

Go siogo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so walī niyan ko kapanimo' sa manga Zakāt, sii ko isa ka loks, na gowani a makaoma ko Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pitharo' iyan a:

Giyai na rk iyo, na giyai na rk akn a inibgay rakn, na kiararangitan so Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa pitharo' iyan a, Opama ka oontod ka ko walay i ama aka odi na sii ko walay i ina aka ino adn a phakaoma rka a pammgayan amay ka bnar ka?.

So Katndan ko Karna ko Kapanalimbot:

Sa taw a adn a kabnar iyan a miada', a di niyan khatoon o di nggolalan sa kapakatndan iyan, na aya taralbi ron na so kazabar iyan sa taman sa lbodn on o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so okit a kakowaa niyan sankanan a kabnar iyan sa kada ankanan a kapanalimbot sa makowa niyan so kabnar iyan.

Na amay ka mgay sa tndan sa pantag sa kakowaa niyan ko kabnar iyan, na so dosa na sii ko kominowa sankanan a tndan, sa da' a dosa niyan on, amay ka inokitan iyan so langowan a okit a khaparo na da niyan magaga o ba niyan maparoli ankoto a kabnar iyan, a go amay ka aya kiatndan iyan na sabap sa kaplindinga niyan ko ginawa niyan ko kinisogat on o lalim o isa asar mambo ka di niyan pamabaan so kabnar o salakaw ron.

So Kathabowakar o Taw ko Tamok Iyan na Harām:

Amay ka rk o tamok o isa so kasslaa on sa di khapakay so kapamaba'i ron sa mapayag antaa ka masoln, na mataan a so tamok o taw na adn a kapapaliharaa on, sa di ron khapakay so kailanga niyan on, odi' na so kithabowakar niyan on, sa di niyan pagongowan, sa ba niyan dn rarapirikn sa kawananan diwang.

Giyanan i sabap a bagian o pagtaw so kabnar ko tamok o oman i isa, a skaniyan i makamimilik ko talikhodan o langowan a makamimilik, sa giyanan i sabap a bialoy o Islām a rk o pagtaw so kabnar ko karna ko pkhadadadawayan sa kanggiragiraya niyan ko tamok iyan, ka kagiya skaniyan a pagtaw na adn a kabnar iyan sankanan a tamok, pitharo' o Qur'ān a:

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا
وَآكُسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥﴾

Go di niyo mbgan ko manga taw a pkhadadawayan so manga tamok iyo a so bialoy rkano o Allāh a mipamamamayandg, sa pagpra niyo siran on, a go pakanditara niyo siran on, a go tharo' kano kiran sa katharo' a mapiya (Surah an Nisā' 4:5).

Sii sankanan a āyat na sianday niyan so tamok ko pagtaw, a o ba di giankanaan a tamok na rk ankoto a pkhadadawayan (safih), ogaid na kagiya so tamok o pizakatawan na sii ko kamataani ron na tamok o pagtaw ko kalangolangan iyan.

Mataan a so Islām na agama a kapaginontolan, na so Ummah a Islām na pagtaw a maontol a komakadn sa zokhodan, sa palaya dn kapaginontolan ko langowan o maoolawla niyan, sa inisapar o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), ko miamaratiaya so kapakazobraa ko kaosara ko tamok, maana a kathabowakar, sa datar oto a inisapar iyan kiran so kapligto a go so kaikot, pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا
يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

Hay! Mbawataan o Ādam kowaa niyo so parahiyasan iyo ko oman i sambayang (odi na sii ko masjid) a go kan kano a go inom kano sa di kano pthabowakar, ka mataan a skaniyan na di niyan khabayaan so manga taw a mapasang i kathabowakar (Surah al A'rāf 31).

So kathabowakar na skaniyan so kanggasto ko nganin a hiram o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), ka lagid o pakabrg go so manga pagigimo a bolawan a go pirak, go so makasasaginda san, mlagid o mala' so mianggasto antaa ka maito'.

Odi' na khaadn so kathabowakar ko kailanga ko tamok sa nggolalan sa kabinasaa on, a sabnar a inisapar o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so kailanga ko tamok. Odi' na pakaoladn so kanggasto sii ko di ron kailangan a da' a khalamba' ko minggasto a pd ko tamok iyan.

Pitharo' o al Imām ar Rāzī ko tafsir o katharo' o Allāh a:

وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ... ﴿٢١٩﴾

Go ipagiza' iran rka (hay Mohammad) o antonaa i pnggaston iran? Na tharo' anka a so mialawan (Surah al Baqarah 2:219).

Mataan a so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na piakambilangataw niyan so manosiya sii ko kanggasto sa pitharo' iyan ko Nabī niyan a:

وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ
الْمُبْذِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ... ﴿٢٧﴾

Go bgan ka ko madazg so kabnar iyan, go so miskīn, go so miakalang sa lalan, go di ka pthabowakar sa samporna a kathabowakar, ka mataan a so manga tabowakar na siran na manga pagari o manga shaytān (Surah al Isrā' 17:26).

Go pitharo' iyan a:

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا
مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾

Go di nka mbaloya so lima nka a mapalot ko lig ka (ilat ko kapligt) na di nka pman khayata sa samporna a kakayat (ilat ko kaginawa kapammgay) ka makaozad ka a kapanginginsoyaan a kalolobayan (Surah al Isrā' 17:29).

Go pitharo' iyan pn a:

Go so siran oto a igira minggasto siran na di siran pthabowakar, a go di siran phaginot.

Go pitharo' o Rasūl a:

Igira a adn ko isa rkano na panagipoonn iyan sa ginawa niyan, oriyan iyan na sii ko taw a pphagprn iyan, sa lagid anan,

Go pitharo' iyan pn a:

Aya mapiya a sadaqah na so mialamba' iyan so kakakawasa, aya maana niyan na adn a lamba' ko miammgay. Miakapoon ko Jābir bin Abdillāh, a pitharo' iyan a, Gowani a zisii kami ko Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na miakaoma on a mama a maawid sa bolawan a datar o orak a papanok sa pitharo' iyan a Hay Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) kowa anka ini a sadaqah ka ibt ko Allāh ka da dn a pd iyan, na tialikhodan o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa bialak iyan sa tig iyan a kowa anka sa pkhararangitan, na kinowa niyan on oriyan iyan na inilbad iyan on sa mabagr, sa pitharo' iyan a:

Phakaoma rakn so isa rkano sa aawidan iyan so tamok iyan a da' a malalamba' on, oriyan iyan na magontod sa phamangni ko manga taw, mataan a so sadaqah na so miakapoon ko talikhodan o kakhakawasa, kowa anka ka da' a ba ami ron kabaya.

Go miakapoon a thothol ko Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a mataan a giimbts sa pang'nkn o pamiliya niyan ko tnday o saragon. Na pitharo' o manga oongangn a:

Aya kon a kapakallbi na so katatankaan a kna' o ba mizobra, na kna' pman o ba kakokorangi.

Manga Oripn o Allāh

Paliharaa niyo a go siyapa niyo so manga tamok iyo, sa baloya niyo a panakawan iyo a khawit kano niyan ko kasorgaan iyo, sa pananggila'i niyo o ba mabaloy so tamok iyo a aya niyo dato' ka khabinasa kano niyan sa khaolog kano niyan ko Naraka.

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kullī dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.